

Міністерство освіти і науки України
Харківська державна академія дизайну і мистецтв
Факультет «Образотворче мистецтво»
Кафедра графіки

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до проходження
ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ
для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю «023 Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація»
галузі знань 02 «Культура і мистецтво»
ОПП «Графічні практики»

Харків
ХДАДМ
2022

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до проходження

Педагогічної практики для студентів
другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю «023 Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація»
галузі знань 02 «Культура і мистецтво»
ОПП «Графічні практики»

Упорядник:

О.В. Іващенко – доцент
кафедри графіки ХДАДМ
У.П. Мельникова – доцент
кафедри графіки ХДАДМ

Рецензенти:

С.Т.Золотухіна – доктор педагогічних наук,
професор, завідувач кафедри загальної педагогіки
та педагогіки вищої школи Харківського національного
педагогічного університету імені Г.С.Сковороди

В.І. Чурсіна - професор
кафедри живопису ХДАДМ

Рекомендовано до друку:

Методичною радою ХДАДМ
Протокол № 20-09 від 15 листопада 2022 р.

ХДАДМ, 61002, м. Харків, вул. Мистецтв,8

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ.....	4
1. Організація та керівництво практикою, бази практики.....	6
2. ЗМІСТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ.....	7
2.1. Розробка навчальної документації для проведення теоретичних та практичних занять.....	7
2.2. Підготовка та проведення пробних занять в навчальній групі.....	9
3. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ.....	10
3.1. Звітна документація	
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	12
ДОДАТКИ	
Додаток 1. Тезаурус курсу «Педагогічна практика».....	14
Додаток 2. Приклади оформлення звітної документації.....	16

ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

Згідно з навчальним планом ОПП «Графічні практики» Педагогічну практику студенти вивчають на 1 курсі другого (магістерського) ступеня вищої освіти у обсязі 90 годин (3 тижні).

Метою педагогічної практики є оволодіння студентами сучасними методами, формами організації праці, новітніми технологіями здійснення навчально-виховного процесу у спеціалізованих мистецьких закладах художньої освіти. Формування у студентів умінь застосовування теоретичних знань у практичній діяльності, усвідомлення професійної значущості цих знань та виховання потреби постійного удосконалення професійних знань, умінь навичок і педагогічної майстерності.

Задачою педагогічної практики є оволодіння педагогічними уміннями і навичками роботи у спеціалізованих навчальних закладах художньої освіти, формування організаторських умінь, розвиток педагогічного мислення, професійно-творчих здібностей, інтересу до педагогічної діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні напрямлення модернізації професійної освіти;
- методологічні підходи до організації навчального процесу у мистецьких закладах художньої освіти,
- зміст та оформлення пакету документів, що супроводжують навчальний процес;
- методику підготовки теоретичного та візуального матеріалу для проведення практичних завдань;
- способи перевірки знань та умінь та критерії оцінювання навчальних досягнень.

уміти:

- здійснювати пошук та аналіз інформації необхідної для процесу навчання;
- самостійно проектувати, реалізовувати та коректувати свою діяльність щодо навчального процесу;
- розробляти навчально-методичні матеріали та використовувати їх у навчальному процесі;
- розробляти необхідну навчальну документацію для проведення теоретичних та практичних занять;
- аналізувати власну педагогічну діяльність.

мати навички:

- самостійної творчої та аналітичної роботи;
- використання інформаційно-комунікативних технологій.
- визначення мети і завдання навчально-виховного процесу з урахуванням особливостей фаху та навчальної дисципліни;
- використання сучасних форм і методів організації навчально-виховного процесу;
- вносити корективи щодо вдосконалення навчального процесу на основі спостережень та аналізу стану навчально-виховної роботи.

1. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Безпосереднє керівництво практикою здійснює викладач кафедри графіки, який конкретизує завдання, контролює хід виконання основних етапів практики.

Проведення педагогічної практики магістрів забезпечується такими документами:

- *направлення на практику;*
- *щоденник практики;*
- *звіт про проходження педагогічної практики.*

Керівник практики від кафедри повинен:

- допомагати студентам скласти календарний графік педагогічної практики і затвердити його;
- консультувати практикантів з питань проходження практики: методики підготовки і проведення різних видів занять, складання звіту;
- перевіряти повноту та достовірність матеріалів, що збираються до звіту.

Студенти-практиканти повинні:

- своєчасно скласти календарний графік педагогічної практики;
- дотримуватись правил внутрішнього трудового розпорядку, правил охорони праці та безпеки життєдіяльності;
- фіксувати обсяг та зміст виконаної роботи;
- ретельно виконувати всі доручення і докладати всіх зусиль щодо повного виконання програми практики;
- своєчасно надати на кафедру звітні документи.

Студенти-практиканти та викладачі-керівники у своїх діях повинні дотримуватись норм та правил академічної доброчесності.

БАЗИ ПРАКТИКИ Базами для проходження педагогічної практики студентами другого (магістерського) рівня вищої освіти, ОПП «Графічні практики» є спеціалізовані мистецькі заклади художньої освіти, в межах яких

викладаються професійно-орієнтовані дисципліни для фахівців зі спеціальності «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація». Основною базою для проходження практики є Харківський фаховий вищий художній коледж.

З метою набуття додаткових навичок, поглиблення знань кафедра може направляти студентів у навчальні заклади, які мають потрібні умови для виконання основних завдань педагогічної практики студентів.

2. ЗМІСТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Проходження педагогічної практики передбачає виконання студентами-практикантами певних навчально-методичних та організаційних заходів, передбачених програмою практики, а саме:

1. Ознайомлення зі структурою та організацією навчального процесу у визначеному навчальному закладі.
2. Вивчення навчально-методичної документації (навчальні плани, робочі програми, конспекти лекцій, візуальний дидактичний матеріал).
3. Відвідування занять, що проводять викладачі навчального закладу.
4. Написання теоретичного та підготовка візуального наочного матеріалу за темою.
5. Розробка робочого плану виконання завдання.
6. Проведення пробного заняття у навчальній групі.
7. Взаємовідвідування занять студентами-практикантами.

2.1. Розробка навчальної документації для проведення теоретичних та практичних занять за обраною навчальною дисципліною.

У більшій мірі підготовка художника складається з виконання практичних завдань, однак треба розуміти, що кожне практичне завдання базується на теоретичній базі. Тому, для успішного опанування практикою, учням або студентам потрібно зрозуміти його цілі, поставлені задачі, специфіку та технологічні особливості його виконання. Саме теоретичне заняття визначає порядок і послідовність виконання практичного завдання, пояснює його місце

та значення в освітньому процесі. Зміст теоретичного матеріалу має бути не лише цікавим, логічним та відповідним до теми, а й спрямованим на роз'яснення практичного завдання. Велике значення для навчання майбутніх художників має візуальне сприйняття інформації. Це визначає важливість створення наочного методичного матеріалу, який дозволяє краще зрозуміти теоретичний матеріал. Підібрані приклади робіт повинні чітко відображувати використання теорії на практиці. При розробці методичних матеріалів потрібно урахувати особливості сприйняття інформації учнями певних вікових груп.

Підготовка теоретичного матеріалу.

Процес підготовки та написання теоретичного матеріалу є відповідальним та складним завданням, який визначає хід подальшої практичної роботи та складається з наступних етапів:

Вибір теми та відповідного практичного завдання. Збір інформації по темі, опрацювання необхідної літератури та навчально-методичних посібників.

1. Збір візуальних аналогів для створення наочного матеріалу.
2. Складання змісту теоретичного матеріалу (має містити вступну частину, основну та заключну).
3. Структурування інформації згідно зі змістом: логічність, послідовність та відповідність до задач практичного завдання.
4. Написання тексту лекції (3-5 сторінок).
5. Складання списку пропонованої літератури за темою.
6. Оформлення використаних джерел та зображувального матеріалу.

Розробка робочого плану виконання завдання.

На виконання практичного завдання, згідно до навчальної програми передбачено відповідний час, який, як правило, складається з теоретичного заняття та практичного завдання. Після написання теоретичного матеріалу наступним етапом є розробка плану до виконання відповідного навчального

завдання. Студент-практикант повинен скласти робочий план виконання практичного завдання, де визначається послідовність роботи та затрачений час на виконання кожного етапу зі зазначеними методичними вимогами. Практикант розробляє план для виконання завдання, яке він буде викладати для учнів спеціалізованих початкових мистецьких закладів художньої освіти під час проходження практики. Робочий план має бути логічним, послідовним, методичні вимоги до кожного етапу виконання завдання повинні бути сформульовані чітко і лаконічно. Створення робочого плану допомагає практикантам розрахувати час на виконання навчального завдання, визначити задачі кожного етапу та організувати навчальний процес.

2.2. Підготовка та проведення пробних занять в академічній групі з обраної дисципліни фахового спрямування.

При проходженні педагогічної практики передбачено проведення студентами-практикантами пробного заняття самостійно, що є відповідальним завданням. Керівник практики від кафедри та керівник від бази практики визначають групу в якій буде працювати практикант, обирають фахову дисципліну та тему заняття. Перед проведенням заняття практикант повинен мати час на підготовку, до якої входить відвідування занять викладачів та колег-практикантів. Відвідування занять які проходять у навчальному закладі художньої освіти та вивчення системи роботи викладача є невід'ємною і важливою складовою при отриманні педагогічного досвіду.

Методичні вимоги до проведення заняття:

- позитивно з повагою ставитись до учня (студента);
- налагодити емоційний контакт з групою;
- логічно та послідовно викладати матеріал;
- чітко ставити задачі та визначити порядок виконання практичного завдання;
- роз'яснити значення завдання у навчальному процесі;
- взаємодіяти та спілкуватися зі учнями (студентами) як рівноправними партнерами;

- стимулювати пізнавальну активність учнів (студентів) шляхом постановки питань за темою дисципліни;
- залучати учнів (студентів) до діалогу, висловлювання власних думок;
- слідкувати за рівнем розуміння учнями (студентами) матеріалу;
- застосовувати наочний методичний матеріал.

Після закінчення заняття студент-практикант повинен проаналізувати його: визначити як позитивні сторони, так і власні помилки у проведенні заняття.

Аналізування власних занять та занять колег-практикантів є важливою частиною отримання педагогічного досвіду у студентів-практикантів.

3. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Після закінчення терміну практики студенти звітують на кафедрі про виконання її програми. Загальна форма такої звітності - подання письмового звіту з позитивною рецензією керівника практики. Письмовий звіт за результатами практики подається в установлений термін керівнику практики від кафедри для перевірки. Розділи і окремі питання звіту мають бути чітко визначені, викладені в логічній послідовності і конкретизовані. Оформлений за всіма вказаними вимогами і звіт про практику приймається викладачем-керівником практики від кафедри.

Студенти надають такі звітні документи:

1. Індивідуальний план роботи.
2. Щоденник практики.
3. Робочий план проведення занять.
4. Теоретичний вступ для проведення практичних занять.
5. Візуальний методичний матеріал для проведення практичних занять

Оформлення щоденника практики

1. Щоденник практики є одним зі основних документів, який студент заповнює під час практики та представляє на кафедру для звіту.

2. Студент-практикант записує у щоденник виконані їм завдання, згідно до індивідуального плану роботи.
3. Практикант робить відмітки у календарному графіку про проходження етапів практики.
4. Щотижня студент представляє щоденник керівнику практики на перевірку.
5. Наприкінці практики студент повинен надати щоденник керівнику від бази практики для відгуку й оцінки його роботи на практиці.
6. Керівник від кафедри складає висновок про проходження практики.
7. У зазначений термін студент здає заповнений щоденник на кафедру разом зі всією звітною документацією.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Програмою передбачено *рубіжні етапи контролю* у формі поточних переглядів процесу роботи та виконаних завдань. *Підсумковий контроль* засвоєння знань здійснюється у формі звіту та заліку.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ З ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

	№ теми, завдання	Форма звітності	Макс. кількість рейтингових балів
T1	Тема1.Завдання 1	<i>Виконання оригіналів. Поточні перегляди</i>	0-10
	Тема1. Завдання 2	<i>Виконання оригіналів. Поточні перегляди</i>	0-10
	Тема1. Завдання 3		0-30
T2	Тема 2. Завдання 1	<i>Виконання оригіналів. Поточні перегляди</i>	0-10
	Тема 2. Завдання 2	<i>Виконання оригіналів. Поточні перегляди</i>	0-30
	Тема 2. Завдання 3		0-10
РАЗОМ		Залік (діф.)	0-100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності за шкалою ХДАДМ	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90–100	A	відмінно
82–89	B	добре
75–81	C	
64–74	D	задовільно
60–63	E	
35–59	EX	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	E	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бучинський С.Л. Основи грамоти з образотворчого мистецтва / С.Л.Бучинський - К.: Мистецтво, 2001. - 178 с.
2. Гура О. І. Вступ до спеціальності "Педагогіка вищої школи" : навчальний посібник / О. І. Гура. – Запоріжжя : ГУ ЗІДМУ, 2005.
3. Кириченко М.А., Кириченко І.М. Основи образотворчої грамоти. - К.:Вища школа, 2002. – 190 с.
4. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень : навчальний посібник / О. В. Крушельницька. – К. : Кондор, 2003. – 192 с.
5. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. для студ. вузів рек МОНУ / В. М. Нагаєв. – К. : Центр учбової літератури, 2007.
6. Пасічний А.М. Образотворче мистецтво: Словник-довідник /А.М.Пасічний. – Тернопіль, 2003. – 216 с.
7. Паршук С. М. Образотворче мистецтво з методикою навчання: [методичні рекомендації]. – 2020. – 81 с.
8. П'ятакова Г. П. Сучасні педагогічні технології та методика їх застосування у вищій школі : навч.-метод. посібник / Г. П. П'яткова. – Львів: Вид. центр ЛНУ, 2003.
9. Подоляк Л. Г. Психологія вищої школи: навч. посібник рек МОНУ / Л. Г. Подоляк. – К. : Філ-студія, 2006.-320с.

10. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. -7-ме вид./ Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. - К., 2011. - 310 с.

11. Шевченко В. Я. Композиція плаката: Навч. посібн. / Володимир Якович Шевченко. – Х.: Колорит, 2007. – 133 с.

Електронні ресурси:

1. Вимоги до публікацій та фахових видань [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.vak.org.ua/profjournals.php>

2. Закон України «Про вищу освіту». [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/ua//news/archive-news/88/osnovni-polozhennyaaproektu-zakonu-ukrajini-pro-vishchu-osvitu-nova-redaktsiya/>

3. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1977-12>

4. Інформаційна картка ВАК України на Урядовому порталі : структура, завдання, правове забезпечення. [Електронний ресурс] / Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=7186528.

5. Офіційний сайт Вищої атестаційної комісії України (нормативна база, вимоги до публікацій та оформлення документів, ін.) [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.vak.org.ua/>.

6. Наказ від 09.08.2018 № 686 "Про затвердження положення про мистецьку школу". Дата оновлення: 24.04.2019
[URL:http://mincult.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=245420100&cat_id=245415844](http://mincult.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=245420100&cat_id=245415844) (дата звернення: 14.07.2021).

7. Роз'яснення щодо деяких питань здійснення освітньої діяльності у мистецьких школах. Дата оновлення: 16.07.2019 [URL: http://mincult.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=245499169&cat_id=244931905](http://mincult.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=245499169&cat_id=244931905) (дата звернення: 14.07.2021).

3. Положення про академічну доброчесність у ХДАДМ
[URL:https://ksada.org/doc/polojennya-honesty-2020.pdf](https://ksada.org/doc/polojennya-honesty-2020.pdf)

8. Розширений глосарій термінів та понять ст. 42 «Академічна доброчесність» Закону України «Про освіту» (від 5 вересня 2017 р.)
[URL:https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/2018/10/25/glyusariy.pdf](https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/2018/10/25/glyusariy.pdf)

ДОДАТКИ

Додаток 1. Тезаурус курсу «Педагогічна практика»

Додаток 2. Приклади оформлення звітної документації:

- титульна сторінка звіту;
- робочий план заняття;
- титул вступу до виконання практичного завдання;
- обкладинка щоденника;
- календарний графік;
- індивідуальний план роботи.

Додаток 1

1.Тезаурус курсу «Педагогічна практика»

Українська мова	Англійська мова
1. Композиція	Composition
2. Образотворчі засоби композиції	Artistic means of the composition
3. Бакалавр	Bachelor
4. Спеціаліст	Specialist
5. Магістр	Master of Art
6. Творча майстерня	Creative workshop
7. Фахова підготовка	Professional training
8. Фахова майстерність	Professional mastery
9. Художній образ	Artistic image
10. Візуальний образ	Visual image
11. Практичні завдання	Practical tasks

12. Основний зміст	Main content
13. Контрформа	Counterform
14. Тиснення	Stamping, Impression
15. Ахроматична гама, Чорно-біле зображення	Grayscale
16. Фотографія	Photography
17. Естетична функція	Aesthetic function
18. Графічна точність	Graphic accuracy
19. Частина аркуша	Part of sheet
20. Ексклюзивна функція	Exclusive function
21. Методика	Methodology
22. Модульна система	Modular system
23. Відтворення	Reproduction
24. Завдання	The task
25. Кваліфікація	Qualification
26. Іспит	Exam
27. Залік	Offset
28. Лекція	Lecture
29. Майстер-клас	Master Class
30. Мета	Target
31. Книга	Book
32. Плакат	Poster
33. Пленер	The open air
34. Авторська книга	Author's book

Міністерство культури та інформаційної політики України
Харківська державна академія дизайну і мистецтв

Факультет «Образотворче мистецтво»
Кафедра графіки

ЗВІТ

Про результати педагогічної практики

Виконав(ла) студент(ка)
1 курсу другого рівня вищої освіти
спеціальності 023 «Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація»
ОПП «Графічні практики»

Керівник практики
доцент кафедри графіки
.....

Харків 2022

РОБОЧИЙ ПЛАН ЗАНЯТТЯ

З дисципліни «Композиція»

Тема практичного завдання

«Поняття контрасту. Його використання для втілення задуму.

Виявлення контрастів у природі» (8 годин)

Вид заняття	Кількість годин	Етапи виконання	Методичні вимоги
Теоретичне заняття	1 год.	Тема: «Поняття контрасту. Його використання для втілення задуму. Виявлення контрастів у природі»	Визначити поняття контрасту. Виявити його роль в композиції. Ознайомитись з видами контрасту. Визначити практичне застосування контрасту в образотворчому мистецтві.
Практичне заняття	1 год.	Композиційні начерки з натури (чорно-біле зображення)	У невеликому форматі виконуються лінійні та тональні ескізи, здійснюється пошук різноманітних площинних і об'ємних контрастних мас.
Практичне заняття	2 год.	Композиційні начерки з натури (кольорове зображення)	Продовження попереднього завдання, але з додаванням інших видів контрасту: кольорового, світлового.
Практичне заняття	2 год.	Конструктивна побудова міського пейзажу у форматі (59x42)	Ураховуючи попередні композиційні пошуки здійснити загальне лінійно-конструктивне рішення у форматі. Узагальнене передавання видів контрасту.
Практичне заняття	2 год.	Виділення основних контрастних груп у композиції пейзажу.	Посилення та виділення віднайдених контрастів. Завершення роботи.

КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЇ

до виконання практичного завдання

з дисципліни «Композиція»

На тему: «Поняття контрасту. Його використання для втілення задуму.

Виявлення контрастів у природі»

Харків 2022

ЗМІСТ

1. Поняття «контраст» і його види.....	3
2. Використання контрастів для посилення образного рішення	6
3. Значення контрастів у побудові композиції.....	8
4. Застосування контрасту в пейзажі.....	10
Рекомендована література.....	15
Список використаних джерел.....	15
Ілюстративний матеріал.....	16

Харківська державна академія дизайну і мистецтв

(повне найменування вищого навчального закладу)

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

Педагогічна

(вид і назва практики)

студента _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Інститут, факультет,
відділення ХДАДМ, Образотворче мистецтво

Кафедра, циклова комісія Графіка

Ступінь освіти Магістр

Спеціальність 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

ОПП Графічні практики
(назва)

1 курс, група ГП

Календарний графік проходження практики

№ з/п	Назви робіт	Тижні проходження практики			Відмітки про виконання
		1	2	3	
1	2	3	4	5	6
1.	Ознайомлення зі структурою навчального закладу. Оформлення наказом на проходження практики	+			
2.	Вивчення навчально-методичного матеріалу (навчальні програми, конспекти лекцій, методичні посібники, наглядний дидактичний матеріал)	+	+		
3.	Відвідування занять викладачів навчального закладу	+	+	+	
4.	Методичний день	+	+	+	
5.	Підготовка до проведення заняття		+	+	
6.	Проведення занять у групі			+	
7.	Відвідування занять колег-практикантів			+	
8.	Узагальнення матеріалу та оформлення звіту			+	
9.	Звіт			+	

Індивідуальний план роботи

№	Основні напрями роботи	Календарний термін проведення	Відмітка про виконання
1.	Знайомство з організацією навчального процесу освітнього закладу		
2.	Вивчення робочих програм та методичної літератури фахових дисциплін		
3.	Відвідування практичних занять які проводять вчителі навчального освітнього закладу		
4.	Розробка плану проведення занять та написання теоретичного вступу до проведення практичних занять		
5.	Проведення пробних занять у групі		
6.	Оформлення звіту та звітної документації		
7.	Складання звіту		